

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

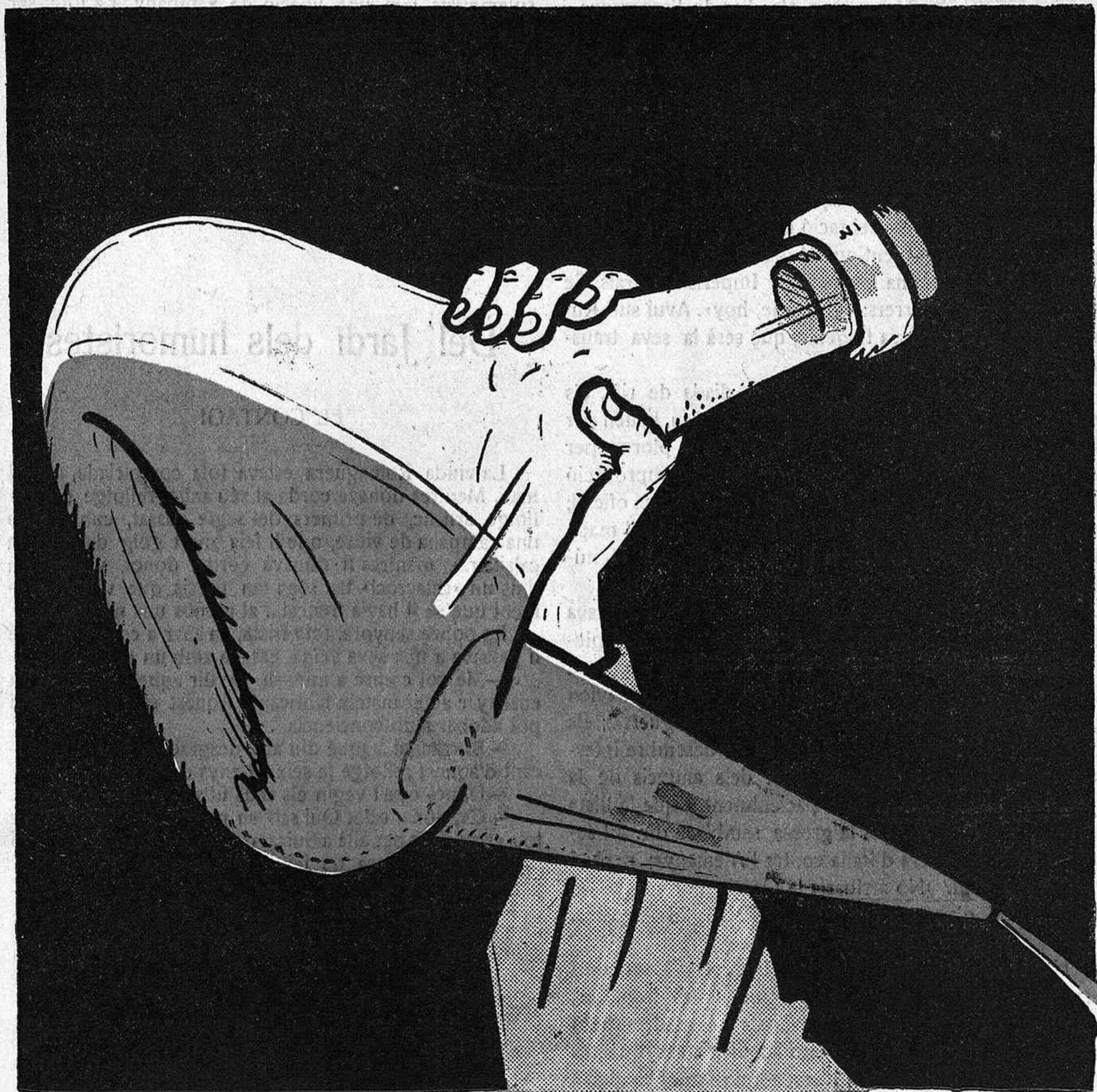
Núm. 1966 ————— Any XXXVIII

BARCELONA 1.er DE SETEMBRE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

SETEMBRE

El pagès.— Alabat sia Déu!... N'hi haurà poc, però
l'adinerarem!

CRÒNICA

LA GROSSA

N aquestes declaracions de guerra, hi ha quelcom de rifa. Se passen els dies de l'esperança i del dubte, i fins la frisança de la vigília del sorteig. ¿Caurà o no caurà Itàlia? Bulgària ¿per qui se decantarà? Rumania ¿se decidirà

o no a ésser la nació rellotge, la nació que tenia reservada una hora que ningú sabia quan sonaria? Per a que la similitud sigui més exacta, fins, com ara amb Rumania, sabem el dia de celebració del sorteig, que els telegrams anunciaven dient que el dia 28 era el dia destinat a donar Rumania una resposta als Imperis Centrals. Se podia cridar pels carrers: «Hoy sale, hoy». Avui surt Rumania camí de la seva tragedia, que serà la seva transfiguració!

I amb una idèntica semblança de diada de rifa, els que treuen nació en guerra, gesticulen, criden, beuen per la seva sort, i a l'inrevés els que perderen, ploren per dins la seva dissort. Després ve la detallada comprovació de la sort. Els de la rifa nacional, cerquen la llista oficial; els de la rifa internacional, busquen desseguida el mapa i miren la nació tretta amb la fruïció del jugador el número que ha sortit.

En el sorteig d'aquesta setmana, Rumania semblava que hagués caigut a Barcelona. Les Rambles anaven plenes, com una processó, de diaris; la gent se deturava davant de les piçarres, aquelles piçarres que no havien tornat a sortir d'ençà del començament de la guerra!; els rotllos de jugadors discutien. Un 22 de desembre internacional. La gent, deturada davant dels anuncis de la nova guerra, seguia esperant, pacientment, a que la llista se completés. Aquesta és la grossa, samblava dir. El segon premi, la guerra d'Itàlia contra l'Alemanya; però ¿i el tercer premi? ¿No arribaria la Grecia portant-nos el tercer premi, d'aquesta rifa guerrera del dia 28 d'agost?...

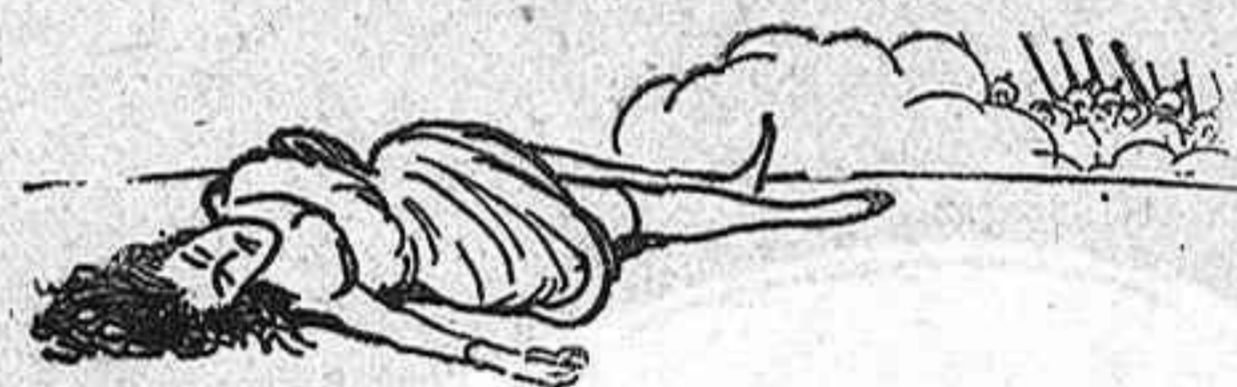
* * *

Hem tornat als dies primers de la guerra. Hem comprat el mapa de Rumania, hem examinat les fronteres, hem llençat cap aquí i cap allà exèrcits i esquadres, hem tornat a confiar amb el rus, hem adquirit unes quantes noves nocions geogràfiques i hem adquirit unes banderetes com en l'agost de 1914. Perquè aquest mes d'agost, té unes misterioses bèl·liques influències. Per l'agost, començà la guerra; per l'agost, s'inicià la gran ofensiva

de 1915 austro-alemanya contra Rússia; en agost de 1916 han continuat totes les ofensives i han sobrevingut noves declaracions de guerra. No és pel juny que's porta la falç al puny, sinó per l'agost. No és a l'estiu quan tota cuca viu, sinó quan mor. I no fan el seu agost per l'agost els vius, sinó les diverses morts que's disputen carnatge.

Però an aquí, l'agost és l'agost etern, que no altera ni la guerra ni la fam ni la mort. Es l'envelat, el trajo blanc, la gaseosa, el bany, l'idili, la fontada. I quan una nova guerra cau en la nostra beatitut estival, és com si ens caigués la rifa. Aquí, més conscients d'aquestes bèl·liques solemnitats, fem una libació de xampany, i a fòra, serveix per al brindis entusiasta un pompós xarop, o una copeta de licor aromàtic i rural.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

EL CONTAGI

La viuda Romaguera estava tota contrariada, aquell matí. Mentres donava corda al seu antic rellotge (un rellotge artístic, de primers del segle passat, cobert amb una campana de vidre, que li feia molt goig damunt la calaixera), mentre li donava corda, doncs, va sentir a dins un «catacrocl» tan sec i tan precis que vegé clarament que se li havia trencat... al menys una molla.

La pobre senyora, tota trista, va anar a contar lo que li passava a una seva veïna, casada amb un metalúrgic.

—Me vol creure a mi?—li va dir aquesta.—Porti'l a ensenyar an el mateix fabricant. Aquest és l'únic que li pot adobar amb consciència...

—Burrangal... ¿què diu ara, desgraciada? Si el fabricant d'aquest rellotge fa seixant anys que és mort.

—Doncs que'l vegin els seus fills o els seus hereus.

—Ca, dòna, cal... Qui sab on paren!... Si deuen estar tots escampats per allà a Suïça, o pels *Estats Humits!*... No me'n donaria poca, de feina! No sab cap rellotger bò, per aquí a la vora?

—El nostre; li recomano. Es un home molt intel·ligent i ho fa molt *acomodo*...

La viuda Romaguera embolicà amb gran cura el seu rellotge, i aquella mateixa tarda va portar-lo a casa del rellotger que li havia recomanat la veïna.

Després de ben examinada la maquinaria, va dir-li el rellotger:

—Conformes. No té sinó una molla trencada. Mirarem de tenir-li arreglat demà mateix.

—Vol que'l passi a buscar o me'l portaran?

—No's molesti; deixi'm la dreça, i per tot demà el tindrà a casa de vostè.

EL CONTE BATURRO

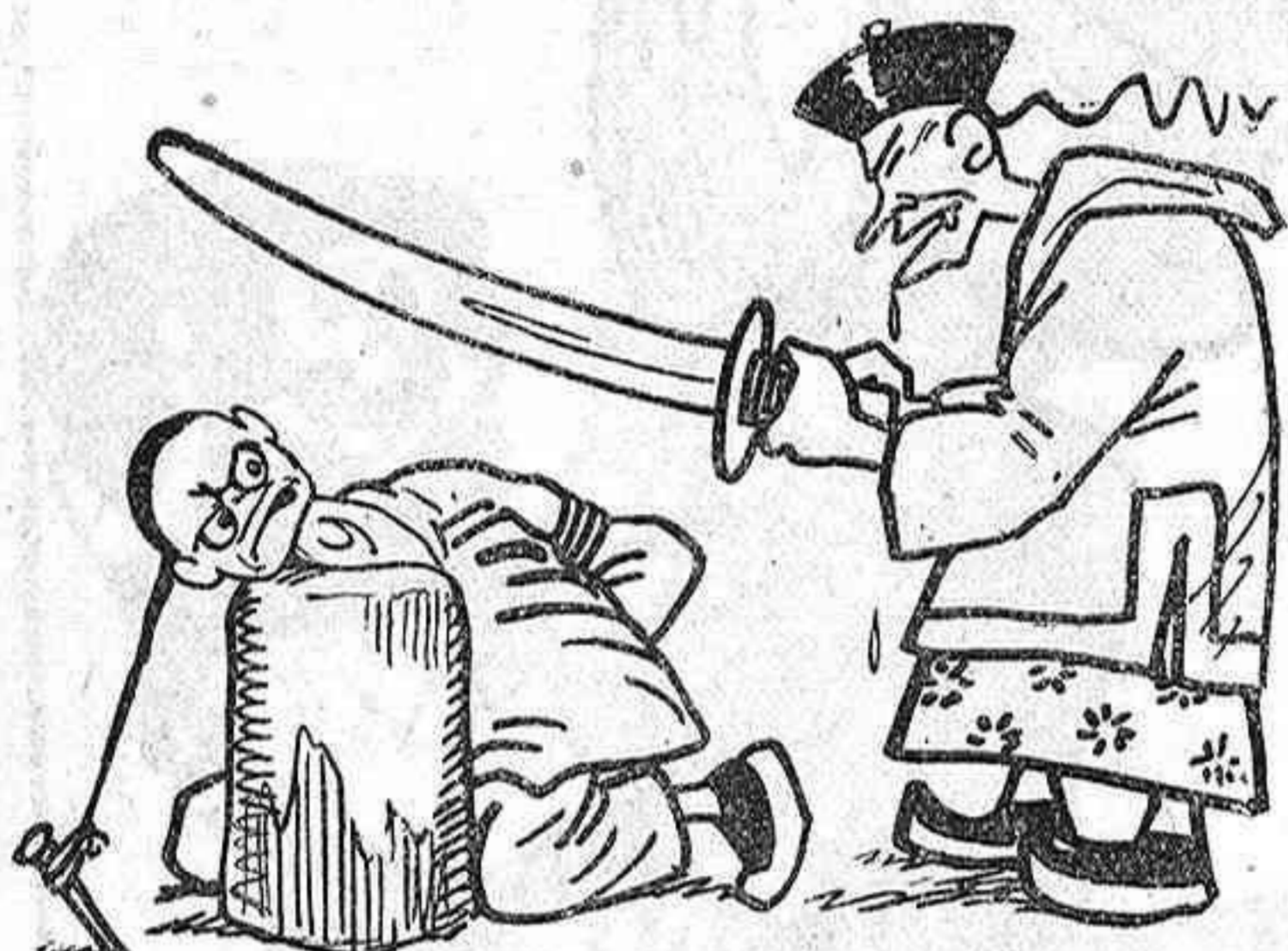
—Chifla, chifla,... como no t'apartes tu!

JUSTICIA ORIENTAL

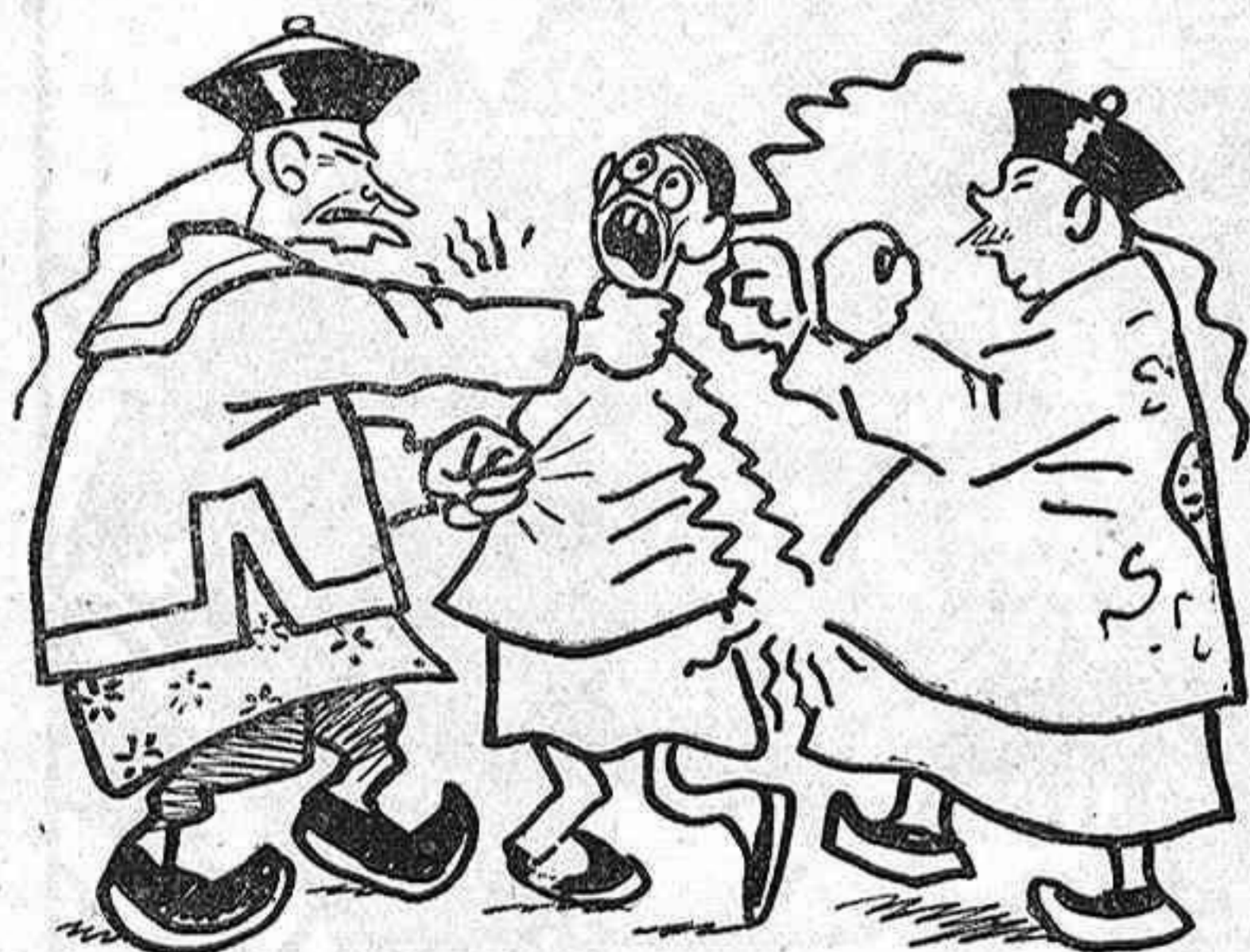
Se li acut un dia, a un xino,

fer bromes a un mandarí.

El judici és sumaríssim,

i mor a mans del butxí.

L'endemà, l'altre, propina

quatre nates a un xinet.

I els mandarins ipso facto...

celebren un gran banquet.

Passaren dos dies, tres, quatre i el rellotge no compa-
regué al domicili de la viuda. Aquesta, enrabada fins al
cap-de munt, va presentar-se feta una furia a la botiga
del industrial.

—Quina poca-paraula!... Cinc dies per posar una mi-
serable molla.

—Dispensi, senyora... però donà la casualitat que,
l'endemà de deixar-me vostè el rellotge, tots els opera-
ris se'm declararen en vaga... Es tracta només de un sen-
zill aplaçament, faci-se'n càrreg...

—Quin dia estarà, doncs?

—Aixís que els operaris tornin a treballar; no passi
ànsia, jo li enviaré a casa.

Fins al cap de tres setmanes no's presentà a casa la
viuda Romaguera un aprenent amb el rellotge i una factu-
ra de nou pessetes.

La bona senyora, tota satisfeta, el tornà a col·locar
damunt de la calaixera.

Tot sovint el contemplava, admirada de veure-li fer
el seu regular tic-tac, mateix que abans.

De sobte, allà a mitja tarde, el tic-tac parà en sèc.

—Pot-ser no li havien donat prou corda—pensà la
mestreça.

Però cal... la clau no volia girar com era sa obligació.
L'endemà, al despertar-se vege amb estranyesa que les
agulles tornaven a córrer.

—Ai, ail... que és rarol...

Però, al mig dia, per allà a les dotze, la màquina es
parà altre cop. I cada dia el mateix.

Aleshores la viuda, indignada, tornà el rellotge a
casa del rellotger.

—Vostè m'ha enganyat!... Aquest rellotge no va bé;
aquest rellotge s'atura.

—Veiam, tranquil·litzi's... Vostè l'ha observat?

—Sí, senyor.

—Vostè s'ha fixat en quines hores se para i en qui-
nes torna a caminar?

—S'atura allà a mitja tarde i torna a caminar a les
vuit del matí.

El rellotger, donant-se un cop al front:

—Ja està explicat!... Ja ho entencl... Es el contagil
Aquest rellotge l'ha adobat un dels meus operaris que
havien fet festa tots aquests dies... Se li ha encomanat la
vaga!... Ha adoptat les vuit hores!...

ADELÍ

Un nou astre

Ja pots plegar, *Donner* de *El Dia Gráfico* i tú també,
Silvano de *Las Noticias*. Res hi fa que posi en ridícol a un
senyor que'ls ha convidat a Caldetes motejant-li la finca
i posant en evidència a tots els elements elegants de la
colonia; res hi fa que l'altre s'hagi inventat el cèlebre
mot de la fin on poden llegir-se totes les bestieses que
han dit gent de molt talent, de regular talent i de gens
de talent. Ja podeu plegar, vosaltres i els que segueixen
les vostres petjades.

N'ha sortit un que ho fa *más dificultoso*. I tan *más!* No s'ou ningú. I lo trist és que no és de ciutat aquest grà que vos ha sortit. El fenòmen és arenenc-marítim, és a dir, d'Arenys de Mar, i dóna a llum ses produccions en les mai prou lloades pàgines de *El Noticiero Universal*.

Aquest mestre en literatura de saló, se firma o se diu *don Visenté*, amb això tinc el gust de presentar-los-hi:

—*Don Visente*, el príncep dels reporters de salons de Catalunya, Espanya,... ¡diria del món, si en el món encare estiguessin per aquestes punyefles!

I com que lo que dic ho provo, llegeixin alguns fragments escullits de una de ses últimes obres mestres. Val

Estil descriptiu:

«El jardín de la Casa Cabirol es un pequeño oasis en la aridez de este puerto de mar sin puerto y de estas playas... muchas veces sin playa. Un pulmón de esta villa (el «Paraíso» es el otro), en la que contamos hasta con tres filas de árboles: una a cada lado de la Riera, y en el paseo Xifré la otra.»

Eh? això no és res.

Estil eròtic:

«Dirigida por el elocuente concejal y teniente de alcalde don Luis Castelló, acompañado de una morena hermosa como el Etna en erupción, se bailó una polonesa de gran visualidad, en la que tomó parte—permítaseme una sola cita—nuestro querido compañero en la prensa el director de *Arenys*, un muchacho joven que es una tentación constante.»

No'ns negaràn que això de l'Etna en erupció és molt ardent; no'm negaràn tampoc que si vostès fossin el director de *Arenys* li clavaríen dues nates. Ves quines tentacions de *don Visente*.

Tercera mostra i última, estil de corrido bromista;

«La célebre parejita de Caldetas, señorita González y señor Collado—una pluma, un suspiro, un pensamiento—nos deleitó con la gracilidad y el gusto de sus danzas. Se nos iban los ojos detrás de ellos y, sobre todo, ¡ay! detrás de aquella muñequita deliciosa. ¡Enhorabuena, pollos, y ande el movimiento!»

Què tal? Plegueu, plegueu, Boi, Silvano i Comp.^a; contra *don Visente* no hi ha competència possible.

Unes faldilletes blaves, no gaire cridaneres, però sempre dintre la moda; una blusa blanca, modesta, sense cap pretensió, però lo suficientment transparent per a deixar, no endevinar, sinó veure els llacets de la camisa bordada i àdhuc la carn de color de rosa. Un pentinat serio, en un costat del qual dóna una nota estrident la pinta de conxa coberta de pedres falses; unes mans tractades amb molta cura, avesades al *poliseur* i amb les ungles més lluentes que si se les tractés amb crema Dandy. Mitges transparents, calçat de talons d'aquells que no's torcen mai i llaçada grossa com una peonia. Pitera i repitera, amb un parell de matons de monja que semblen esperar l'hora de dir: aral, per a posar-se a ballar la *Rumba*, i sobre aquest monument una cara ni lletja ni bonica, una mica enfarinada, però graciosíssima, amb uns ulls embustersos que prometen i no paguen, amb una boca sempre humida, que per això serveix la llengua quan no s'enraona, la qual boca és ni més ni menys l'estoig en que's guarden les embusterses paraules de mel, amb les quals enreda al pròxim la bella comissionista.

A més de l'estoig nomenat ne porta un altre aquesta noia o senyoreta, diem-ne bona. En aquesta segona caixeta hi han mostres de tota mena de coses i mercaderies; aquí no's tracta d'articles numerats com els que ven aquell ximplet (diem ximplet, perquè tonto, tonto...) sinó de coses pràctiques i dignes; res del número hù ni del

quatre, ni del dinou, res. A la capsa de la bella comissionista hi han cigrons, sucre, cafè, mongetes, botons de nacre, fils, randes i unes ampolletes per enllustrar les ungles i unes estisores per a retallar-les, del bon resultat de les quals, unes i altres, són fiadores les propies mans de la venedora, que semblen coloms per la blancor, falsiots per l'agilitat i poms de roses de cera pel color i lluisor d'aquesta mena de cosa que tenim al cap d'avall dels dits i que uns porten endolat i altres s'ho mengen amb més fruïció que si fós un panet de Viena.

La nostra heroïna té més pit que cap boxejador, i aixís corre de casa en casa i truca i demana per la mestressa.

—¿Què volia?—fa la cambrera.

—La senyora.

—Aquí hi ha un senyor sol.

—Que surti.

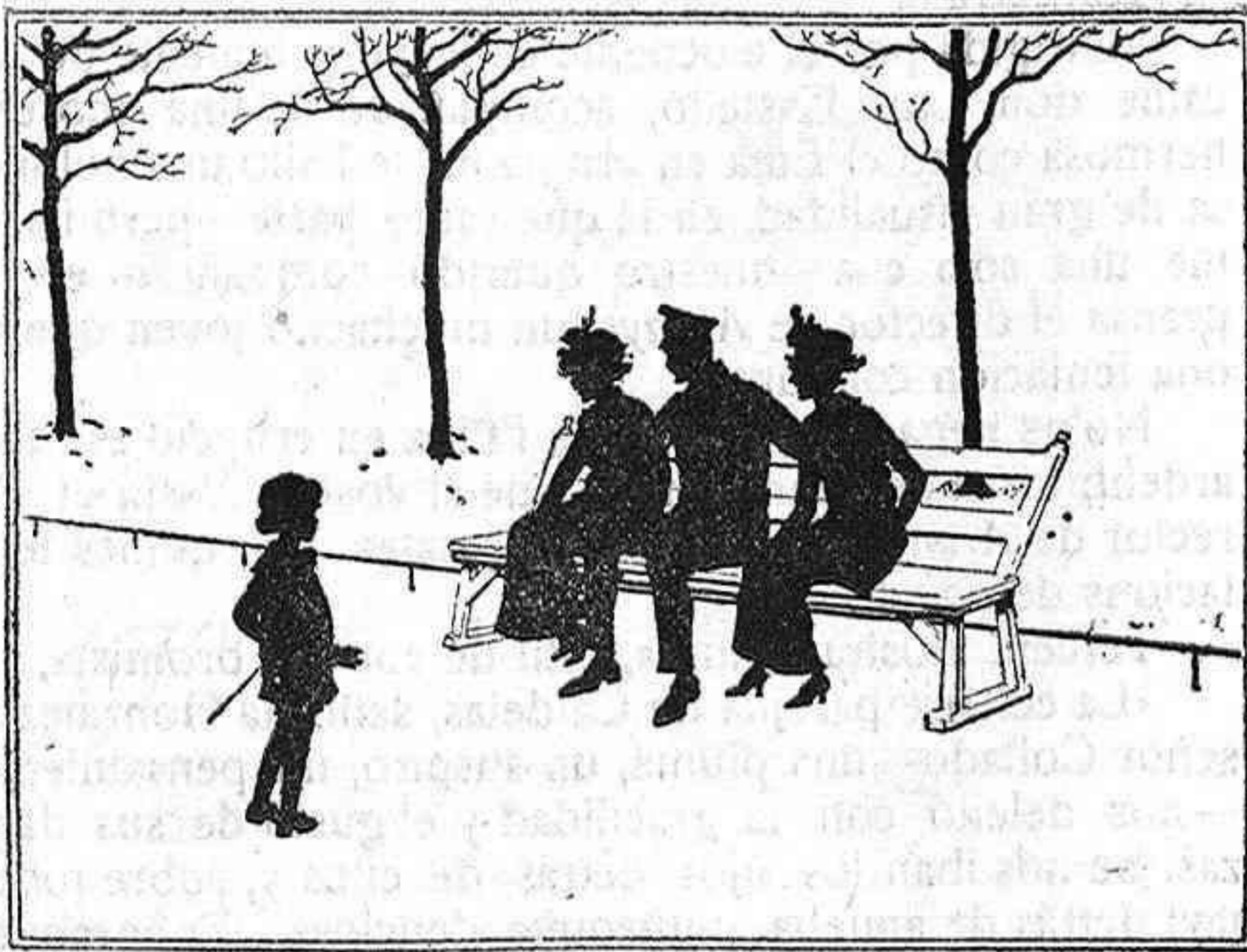
—¿Per què?

—Es que vui coneixe'l.

I el senyor surt i compra cigrons o cafè, o botons per als calçotets, o es deixa arreglar les ungles.

I si surt la senyora, igual; aquesta compra seda o randes o llustre per a les mans, un llustre que fa una olor barrejada d'amoniac, sals angleses i plàtans de carretó.

La llàstima és que la comissionista no vulgui vendre lo séu. Només amb els petons faria una fortuneta, i no parlem de lo altre.

GEOGRAFIA

—Velam, tan alxerit, si sabs dir-me on cau,
Rumania?...
—Per ara ha caigut *en gracia*.

A CAU D'ORELLA

La mandra del dolor

En Peris Mencheta fou, en el nostre periodisme, un Sant Joan Baptista, el Precursor. Abans d'ell no existia el reporter ni el corresponsal de guerra ni la interviu. Els periòdics vivien encara sota l'imperi de l'article de fons. Ell agafà un cavall, un revòlver, un carnet i un llàpiz—que segurament seria llàpiz-tinta—i se llençà entre els batallons de l'exèrcit del Nord. Així inicià el periodisme viscut i rodamón.

Ha fet molt bé *El Noticiero* dedicant-li uns funerals imperials. En Mencheta era quelcom més que'l director-proprietari, era el mestre. I tant ho sentiren, els redactors d'*El Noticiero*, que ni els deixà treballar el dolor.

Nosaltres anarem llegint la biografia d'en Peris Mencheta, i com que tenim bona memoria, ens adonarem de que tot allò ja ho coneixiem. Havien aprofitat el mateix retrat i la mateixa biografia publicades temps enrera, amb ocasió d'un homenatge tributat an en Peris Mencheta!...

Els quatre asos

Després de quinze anys, s'han tornat a trobar a Barcelona aquells quatre homes d'aquella Federació Revolucionaria que havia d'aconseguir la revolució i la república. Aleshores en Blasco, en Lerroux, en Soriano i en Junoy eren joves, declamatoris, temeraris i amics. *Ehu fugaces Postumo*... Després Soriano renyí amb en Blasco, Blasco amb en Lerroux, Lerroux amb en Junoy. Passaren els anys, i l'un, personatge cosmopolita, torna a Barcelona a posar en pel·lícula les seves obres; l'altre, actuant sempre d'emperador, obliga an en Soriano a demanar-li perdó i aquest, per a obtenir-lo, truca a les portes de la Casa del Poble... No ha mancat aquests dies a Barcelona, dels quatre asos revolucionaris, més que en Junoy; però aquest, un home no sab mai on és.

Pobre Soriano! Sense acta i tenint d'anar en romiatge d'humilitat a la Casa del Poble! I amb quina humilitat! Quan un emisari seu parla an en Lerroux de que en Soriano volia tenir amb ell una conferencia, en Lerroux, orgullosament, respongué:

—Digui an en Soriano que jo rebo a tothom de dotze a una en la Casa del Poble.

En Soriano va acudir, penitent, de dotze a una a la Casa del Poble. En Lerroux, molt fredament, oferí an en Soriano els vots radicals de Almadén, a canvi de la subordinació.

Aquell dia, en la Casa del Poble, un home udolava perquè no s'havia impedit l'entrada an en Soriano. Era en Vinaixa.

—Eixe xato és el nostre enemic, i l'Alexandre és tan bò que no li dona una puntada de peu al darrera. I fou el de les postals, c....., fou el de les postals.

Policia

No hi ha hoste visible, procedent de França, que no pateixi la vigilancia de la nostra policia. Vergonyós, molt vergonyós, però les nostres autoritats germanòfiles i anticatalanes, creuen, porugues, que tot francès il·lustre ve a posar-se en contacte amb els catalanistes.

Mr. Pams i Mr. Brousse, davant d'això, se limiten a passar uns quants dies entre nosaltres, divertint-se amb els seus amics i negant-se a parlar ni de guerra ni de política. Però n'hi han d'altres que ignoren aquestes aventures polítiques i corren per Barcelona custodiats per la policia. Així succeeix amb uns quants senyors francesos que estan fent una pel·lícula històrica.

—Però ¿per què vigilen an aquests senyors?

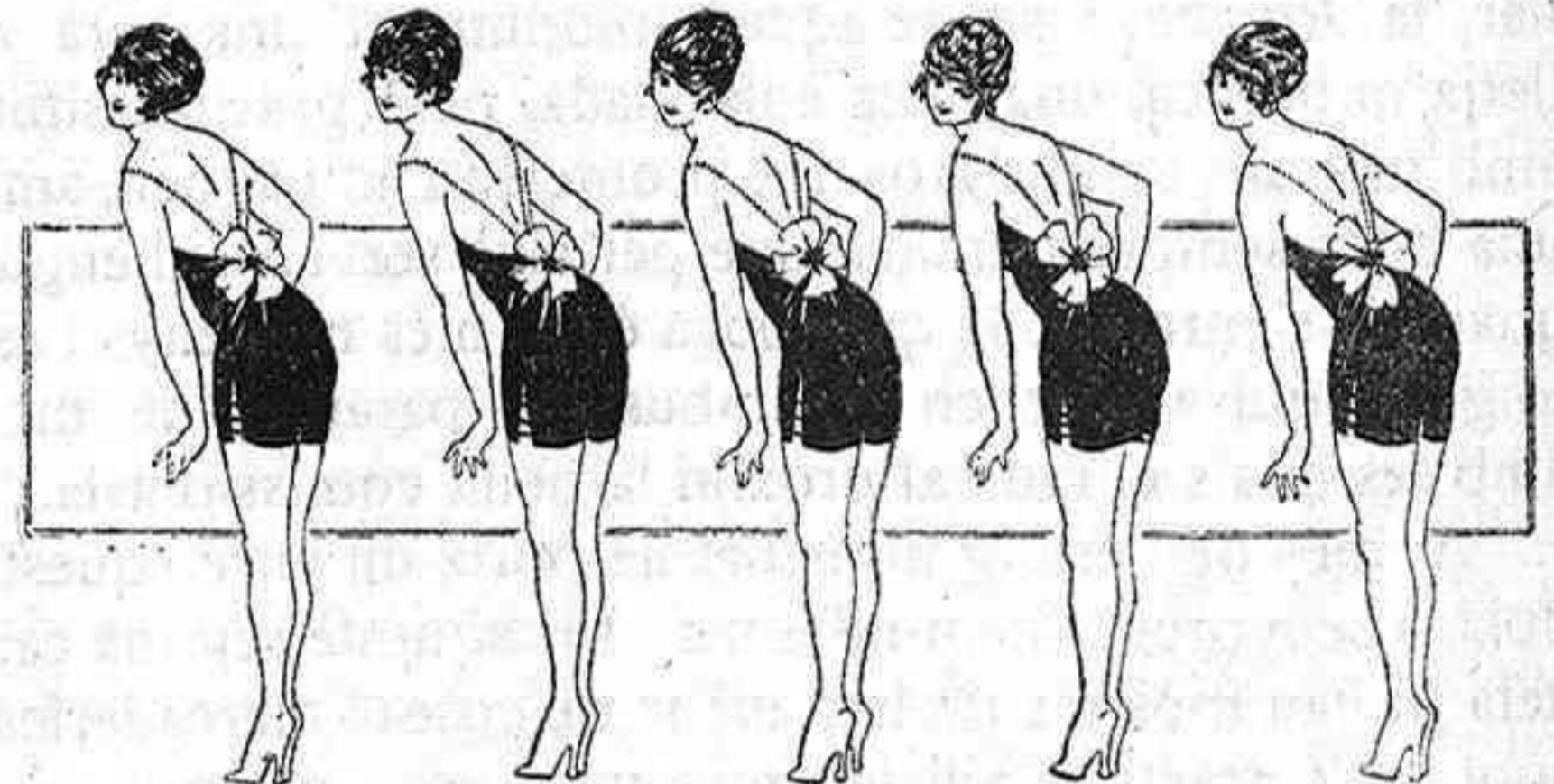
—Es que estan treient fotografies, ¿i que sabem nosaltres perquè les fan?

Mentres tant, els senyors francesos, turistes curiosos, professionals del cine, seguïen fent fotografies. I és de suposar que en alguna d'elles sortiria algú d'aquests ingenuos inspectors, atacats de la còmica mania de l'espionatge.

Mot de la fin

El Liberal ens comunica que «el cadaver del Carpio está demacradísimo».

Igual, igual que *El Liberal*.

L'ENVEJA DE LES POTENCIES

—Quina sort, aquesta Rumania!... Tan jove tan allada!

—S'ho pot ben creure, papà. Un dia una meva amiga tot nedant, nedant, va pescar...

—Un llubarro?

—Va pescar marit.

De la Rambla al Moro

¡A l'Àfrica minyons... a matar moros! Tatllarejant aquesta cançó i meditant si seràn els moros que'ns mataràn a nosaltres en lloc de nosaltres a ells, En *Tenu*, després de beure una horxata a Canaletes, se'n va tot xano-xano Rambla avall, en direcció al Moll d'Espanya on el vaixell que'l té de portar al moro està a punt de marxa.

A les set del vespre el vaixell abandona la ciutat dels comtes i dels *lligueros*, amb la mateixa tranquil·litat que una «cocotte» abandona al seu amant quant aquest acaba la calderilla.

A la poca estona passem per davant del Llobregat, i el barco, fent la competència al nostre gran Junoy, comença anar d'una banda a l'altra. Experimentem els primers símptomes del mareig.

A l'endemà arribem a la terra dels *chès*, i chè per aquí i chè per allí.

El diumenge al matí arribem a la *tierra de promisió* que, al dir de certs polítics... minaires i aventurers tot

d'una peça, no és altra terra que l'imperi del nostre xistosíssim i excèntric Muley Haffid, l'íntim amic dels frares de Pompeia.

Desembarquem, anem a pendre un bany, dos banys, tres banys, puix durant la travesia hem faltat per primera vegada a la promesa, trencant, encara que involuntàriament, la fidelitat jurada. En una paraula: hem dormit amb *companyia*.

Després, sortim a donar un tom—si hagués sigut sant Antón n'hauríem donat tres en honor a les tradicions patries—i comencem a recorre la ciutat de Melilla.

Tot és nou de trinca. Els nostres «recios» no hi tindrien pas la vida: l'ofici de drapaire deu donar aquí menos que'l d'actor català a la ciutat de Barcelona. I això ja és tot lo que's pot dir.

A un extrem, abandonada, dalt d'un promontori, la vella Melilla. I com que de les velles tot-hom en fuig sols hi viuen *quatre gats*... que no hem tingut temps de comprovar si són els mateixos que tan estimà en vida el popular Romeu.

Passem, després, pel barri nomenat del *mantelete* i

en barraques més esquifides que'ls sous dels dependents d'un dels nostres *sanyós* Esteves, moros i hebreus, dissimulant els seus odis i rencunies procuren enredar a tot aquell qui poden. Uns venen ous, altres pollastres i gallines, però uns ous, uns pollastres i unes gallines que exigeixen ésser examinats amb microscopi... Aquí no més hi ha gros les figures de moro.

Els hebreus, en sa inmensa majoria, munten a l'istil de les amaçones dalt de burros, uns burros més resignats que'l poble espanyol i més petits que'l cervell de don Pelmacio. I els moros pobres, van dalt d'unes besties de quatre potes que un no sab si son cavalls amb cara de burro o be burros amb figura de cavall de plassa de *toros*. Tot molt grotesc, molt poca solta... Sembla, talment, que'ns trobem a la Patria d'En Llapissera, el popular, l'inmens, l'incomparable, el gran...

Ave Cèsar Llapissera!

!!!Pum!!! Que venen moros? No senyor, son les dotze. Aquí tot va a toc de canó. A les sis !!!pum!!! al migdia !!!patapúm!!! i a les nou del vespre !!!pimpatampum!!! Es compren. Ademés, com que no més hi ha una església, es faria difícil anar a toc de campana. Això es deixa per Vic on les campanes sobren.

Pocs moments després anem a dinar.

Menjem per costum, per intuïció, per disciplina. Res té gust de rés... Oh el gran país!!!

Uns castellans de la taula del costat fabriquen xistos i combles.

—*Vamos a ver, señores, els diem, interrompent-los. ¿En que se parece la comida de aqui a un discurso de Romanones?*

¿No caen ustedes?

Si, hombre si, en que no tiene substancia.

I com que eren empleats de les mines i el comte crec que hi talla el bacallà, de poc em maten!!!

Ara m'estic reposant del susto.

TENU

Melilla 20 d'agost 1916

Diàleg al front

Un soldat francès emprèn a un anglès qui, assegut damunt de un canó, està fumant tranquilament la seva pipa.

El soldat francès, al soldat anglès.—Salut!

L'anglès.—Bon dia.

El francès.—Ben bò que'l fa avui.

L'anglès.—Yes.

El francès.—Home,... ja que veig que fumes... ¿que no'm faries un favor?

L'anglès.—Yes.

El francès.—¿Que no'm donaries un cigarret, si el tens?

L'anglès.—Yes.

(Se treu la petaca i li ofereix un cigarret)

El francès.—Gracies... ¿No tindries pas un misto?

L'anglès.—Yes.

(Li allarga la capça)

El francès.—Gracies... ¿Es tabac anglès, això, oi?

L'anglès.—Yes,

El francès.—Es agradable de fumar, aquest tabaquet.

Té molta aroma i molt bon gust:

L'anglès.—Yes.

El francès.—Un hom se distreu, fumant. Sobre tot en temps de guerra, và molt bé.

L'anglès.—Yes,

El francès.—Te soc franc, abans no us podia veure als anglesos; però ara sí, home!... Per alguna cosa som companys d'armes.

L'anglès.—Yes.

El francès.—Ademés, tu m'has caigut de bon ull desseguida. D'ençà que'm has donat el cigarret, que m'ets molt simpàtic.

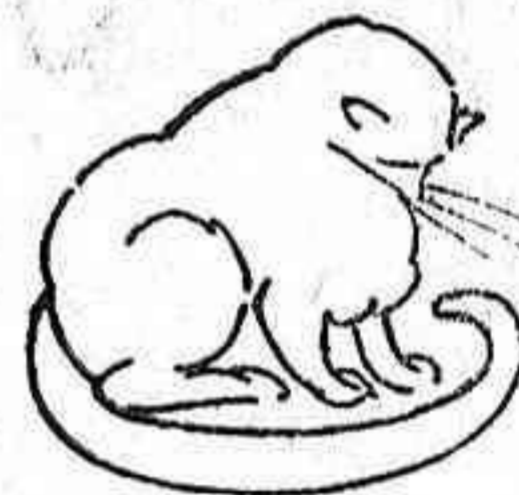
L'anglès.—Yes

El francès.—Jo soc cabo... i tu?... ¿què ets tu, que no't veig cap insignia a la màniga?

L'anglès.—Soc coronel.

El francès, *rectificant ràpidament la postura.*—Com!... Tu ets...?

IVES MIRANDE

A la Rambla dels Aucells

—Déu el guardi.

—Déu la guardi... Digui?...

—Voldria un lloro.

—Al moment. Li agrada aquest?

—Ai! El trobo massa verd.

—Què diu aral... Com tots.

—No, no; en voldria un que fós d'un tò més clar.

—I aquest?

—Veu?... Aquest ja'm va més bé. Però, escolti, ¿no'n tindria un altre que no tingués aquest nas... així tan... com l'hi diré ara, jo?... tan... tan... de lloro?

—Senyora, digui que vostè vol un lloro fet exprès.

—No, senyor; jo l'hi diré: un dia vaig veure'n un de molt maco i voldria trobar-lo igual.

—Vagi a saber si era fill únic! ¿On va veure'l?

—Al «Paraguay».

—Carai! Allí és clar que se'n veuen de tota mena. Passa com aquí amb els municipals. Com que és el país on neixen!

—No, si parlo d'una botiga que porta aquell nom.

—Ah, ja!

—Veu? Aquest, si no fós pel nas, me'l quedaria. ¿No en té un altre que'l tingui un xic més petit?...

—Tots els que tinc són aquí.

AL·LEGORÍES BRITÁNIQUES

Les joies del estiu

—Doncs, miri, cap em fa patxoca. Si no fós d'un verd tan fort, em quedaria el primer.

—Doncs els lloros no poden pas aclarir-se. El verniç no hi pot pas res amb el ploma!l d'aquests animalons.

—Què vol que li diguil...

—Però si tots són iguals, senyora!...

—No'm convencerà pas... Aquell de «El Paraguay» era molt més clar.

—Perquè li deu batre el sol tot el dia.

—I ara! Es una casa que vèn *sombrillas!*... Bah!, bah!, em quedaré el del nas.

—Com vulgui.

—¿Quant és?

—Aquest val deu duros, l'últim.

—Deu duros?... I ara! Deu duros!...

—¿Quant ne dóna vostè?

—Tres pessetes; ni un cèntim més.

—Tres pessetes? Si ja les val la xacolata que la bestiola es menja cada dia! ¿Que s'ha pensat que aquesta prenda és com el berret que vostè porta, encara que s'hi assembla?...

—Dispensi, però jo encara no l'he insultat.

—Arri allà!... Si vol lloro barato, miri's al mirall.

A. C.

L'HÉROE

—L'Álvarez de Castro?... Al costat meu, un pigmeu.

GLOSARI

PAPERS INUTILS

El primer dia que vegèrem per les nostres Rambles aquella paneraça amb rodes destinada a recullir papers, ja ho vàrem dir tot seguit: No tenim casa per a tal moble.

I efectivament, amb dos mesos de voltar en ziga-zaga pel passeig central de la gran arteria ciutadana, la susdita panera encara no s'ha omplert del tot, ni duu senyals d'omplir-se mai de la vida. El seu arrendatari s'hi farà més sabi que ric, perquè, lo que és amb els papers que arreplegui, no s'hi podrà pas fincar, ni que la finca sigui un cop de puny com les «cases barates» dels nostres periodistes.

El bordegaç que arria aquell sac de doble fons, aquell pou insondable, negre com una gola de llop, prou es desvii i es multiplica per a estrenar-se, voltant d'açí i d'allà, fent la traveta als vianants que van depressa, estalonant als que's passegen, cercant a tot arreu un trist retall de paper inútil.

A nosaltres mateixos, aquest digne funcionari del «Fomento de Obras» ens ha mirat de vegades astorat, amb uns ulls tant llastimosos, amb un esguard tan suplicant, com si volgués dir-nos:

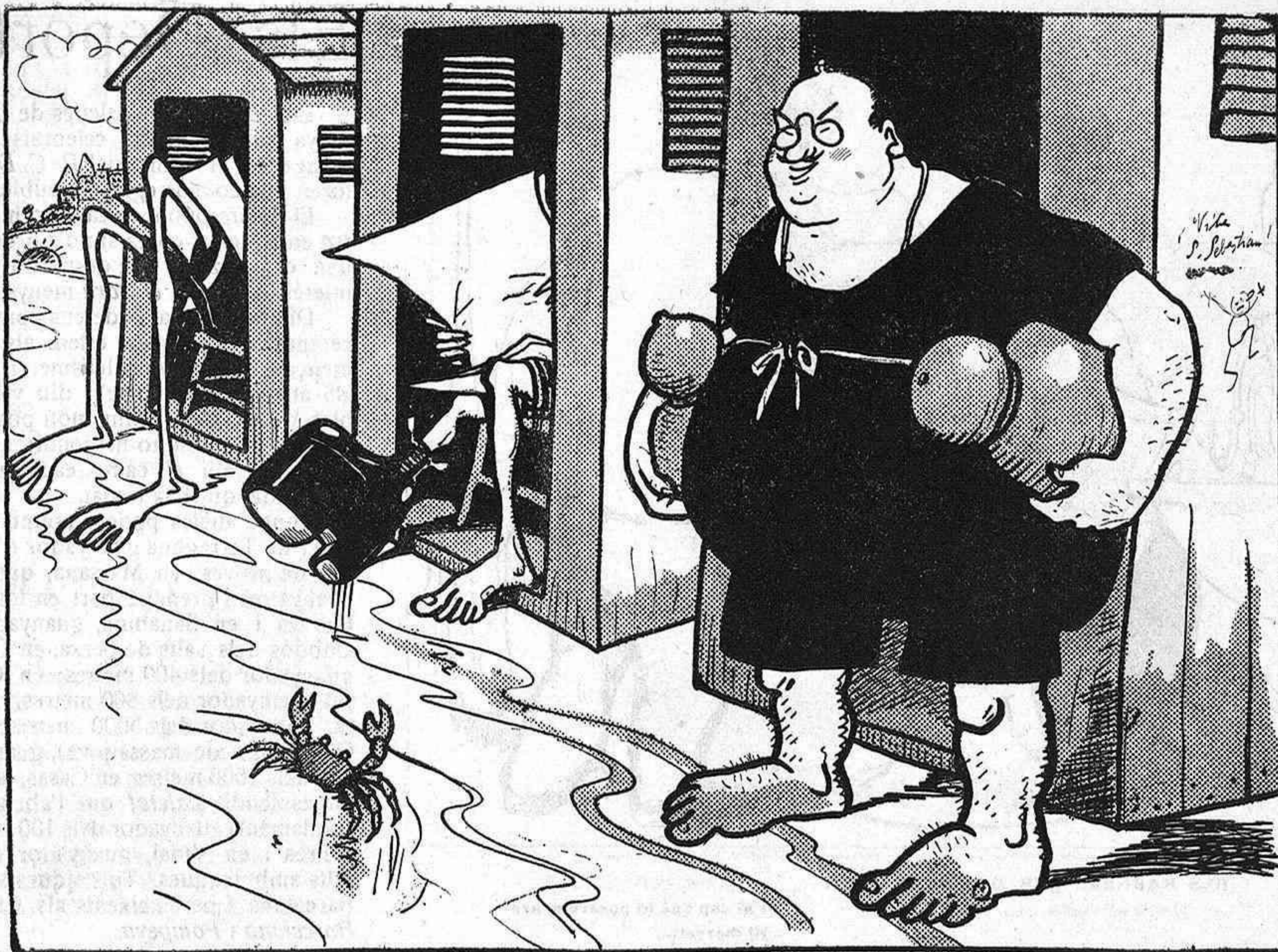
—¿No tindrien un bocinet de diari, per l'amor de Déu?

I és que el pobre home, per a justificar el càrreg i, de passada, salvar el sòu, necessita, sia com sia, trobar un troç de paper inservible, necessita trobar un troç de paper tacat, matxucat, estripat, i agafar-lo amb aquelles tenalles tan llargues que me li han donat per a practicar el seu comès i ficar-lo, finalment, al sac. Necessita un troç de paper, com el pa que menja. I l'home no'l troba, i s'aburreix de tant mirar a terra inútilment; i acaba per esbargir la vista per les taules de les floristes, bada amb els diaris dels kioscs i fa petar la xerrada amb els urbanos.

Pobre cercador de papers inútils! Ell no sab que en aquest temps de «carestia» els papers inservibles van tan escassos com els rovellons l'any que no ha plogut. Per això s'ha de contentar amb recullir quatre bitlletets del tranvia i mitja dotzena de envases de «cigarrillos» Aqueix és tot el seu botí, al final de la jornada.

En altres països i en temps menos crítics, pot-ser sí que les paneres de papers inútils tenen èxit, i s'omplen, i pot-ser els mateixos ciutadans hi acudeixen dil·ligents per a depositar-hi els diaris, un cop llegits; però el nostre arrendatari hauria de sapiguer que aquí els periòdics vells els fem servir per a embolicar-hi l'esmorzar; que aquí, els diaris de tot un mes, que ens costen una pesseta de la subscripció, ens els venem després per dos rals a cal bacallaner. Hauria de sapiguer, en fi, que una gent pràctica i interessada com la nostra no anirà a llençar diaris ni retalls en un temps en que, precisament els desperdicis de paper, es paguen a vint cèntims el kilo.

Per tot això és per lo que augurèrem un desastrós negoci a l'home de la panera amb rodes. No farà cap quarto recullint papers, sencillament perquè avui dia tots i cada un dels barcelonins li fem la competència; qui més qui menys també té el seu sac amb rodes o la seva panera portàtil a casa seva i els recull i els guarda, i espera confiat que un dia els hi pagaràn a pes d'or.

A SAN SEBASTIÁN

Don Lacandro.—Per a que vegin que jo tampoc me moco amb mitja mànega!...

Creguïns, el nou industrial: no entrebanqui més el pas dels vianants; retiri's de les Rambles. Si vol troços de paper, vagi directament al «Banc d'Espanya», o arribi's fins a Berlin, que allà pot-ser encara els sobra algun tractat escaducer.

XARAU

Mandrosament, amb alts i baixos de taquilla *de según ordre*, han anat passant aquestes setmanes, que són la Quaresma del teatre. Ja aviat començaràn les grans temporades. Grans dipòsits de bones intencions i d'esperances estàn a punt de trencar sa virginitat. Tothom, empresaris, actors, autors, se les promet molt felices. No hi ha negoci més dolç i més bò i més aconortador que aquest del teatre... uns quants dies abans de començar. Ara tothom té grans projectes, tots han de guanyar... No és, doncs, estrany que tots, empresaris, actors i autors, estiguin esperançats i animadíssims. Solament en un recó fosc i humit, sense cap llei d'alegría i d'esperança, sense un raig de sol que vingui a amorosir la taula desproveïda, gemega i plora, abandonat de tots, el teatre català. La seva Quaresma és més llarga i més cruel, sense l'ampar de les *varietés*, sense la vigoria de les grans resolucions. La Qua-

resma del teatre català no és de setmanes, és de mesos. Passa el temps sense portar, com en el miracle natural de la vida, noves roses a cada primavera. Un hivern sense fi entenebreix, pàlid i fret, l'horitzó inacabable... Sembla que un nou Josué, cruel i malvat, hagi deturat el temps en l'hora impietosa del dolor. Mentrestant les runes d'un temple, les despulles d'un teatre, demanen, amb la desesperació de sa soletat, la nova consagració.

¿Per què, per què aquesta hora cruel i malestruga s'eternitza en el calendari de la nostra catalanitat?

¿No hi haurà un moment de llum?

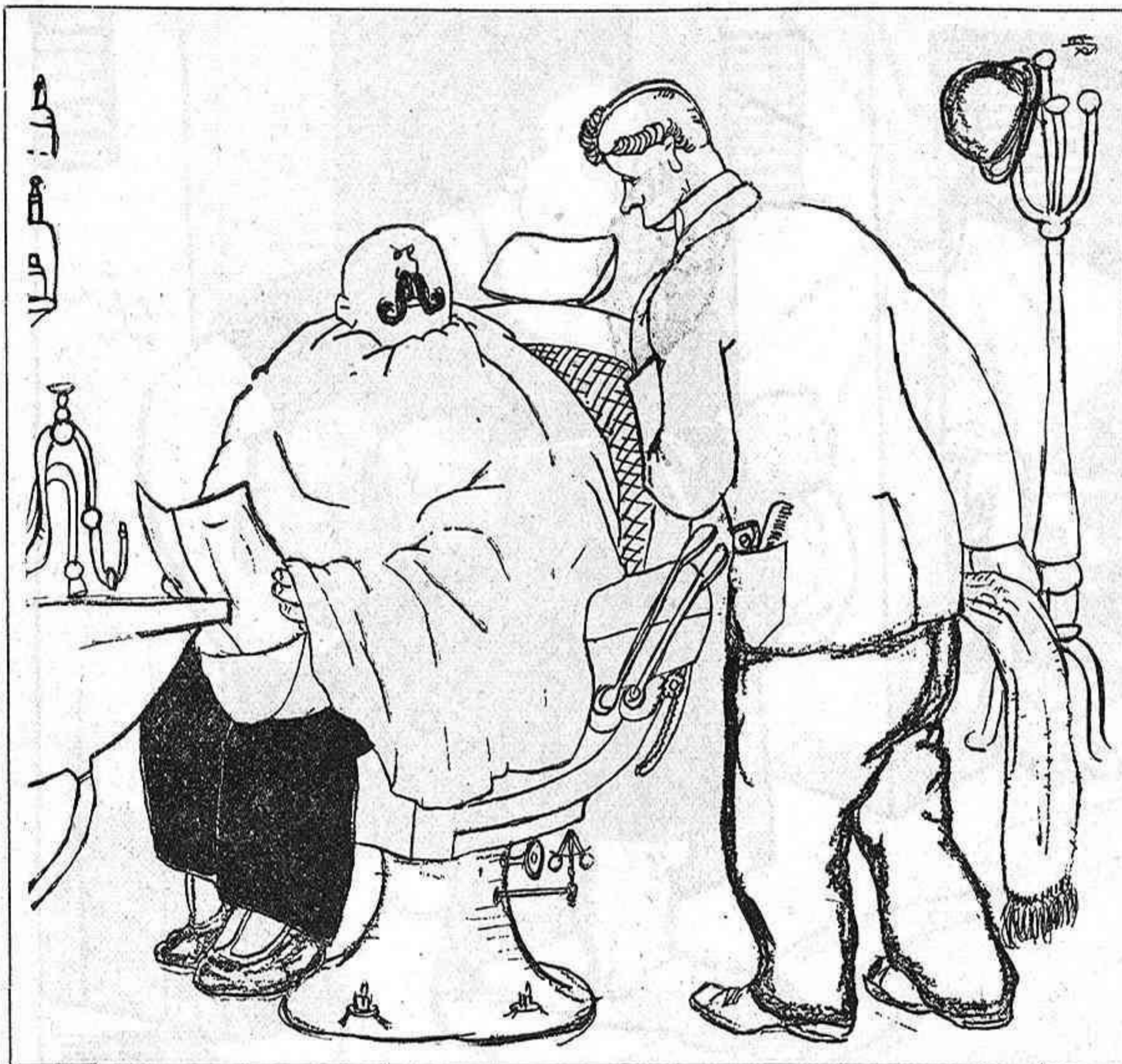
¿No hi podrem confiar mai en veure l'auba nova?

Gegant abatut, temple devastat, el teatre geu en mig del camp ufanós de la vida catalana. Ara els homes passen pel seu costat depressa, sense volguer adonar-se'n; però ¡ai! que demà aquest cadavre, en mig del lluminós camí, pot entrebancar els passos dels qui van depressa. Demà, aquestes runes que posseeix tan sols l'impietat dels dies dolents, poden ésser—paradoxa tràgica—les primeres pedres de la tomba... ¿No hi haurà un Orfeu que a sa veu d'imperi, dongui a les runes, a les velles pedres inútils, ànima, vida i palpitació?

Catalunya, en aquesta gran hora del seu destí, en aquests moments en que ha reivindicat la gloria i la vitalitat de la seva llengua, ¿deixarà morir el teatre, la flor més essencial, la *paraula més viva* de la seva espiritualitat?

No ho vui creure. No crec en aquesta gran indignitat.

Si els autors, entafurats, com la rata de la falla, dins els formatges nutritius, resten muts en afer que canten dretament en les incumbencies llurs, si la resignació covarda i impotent lliga sos braços, si no hi ha en la gran desolació

ELS BARBERS QUE MAI ACABARIEN

—I al cap què hi posarem, ara?

—El berret!...

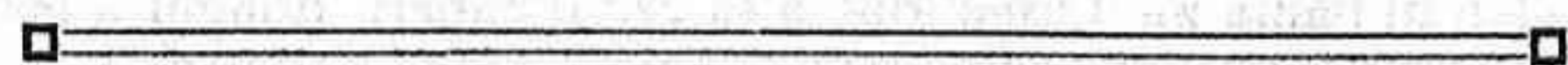
present ni una veu ni un impuls d'autoritat, siguem nosaltres, els humils i els entusiastes, els que aixequem la gran clamor. Siguem un moment els *moltíssims* d'en Papini cercant un ànima, exigint-la per a la raça, fastiguejats que arreu sigui menyspreuat l'esforç català, al veure que cridem tant i no hem sapigut conservar el teatre.

Cridem a sometent. Brandem les campanes. Que s'apleguin les grans gentades en els carrers, en l'ampla fraternitat de les places per a anar a exigir, per a anar a demanar allò que és més alt, més fort que les delegacions i les autonomies perquè és l'ànima, perquè és la raó que podem donar al món per a la justícia de totes les delegacions i de totes les autonomies....

En aquesta hora de renovació decartells en els teatres, de grans projectes i de falagueres esperances, de vida i fortitut... és dolorós, és desoladament dolorós no veure, en tot el bati-bull de la teatraleria, ni una guspira d'esperança ni una remor de vida del teatre català....

Això ens ha fet posar avui una mica massa seriosos. Els llegidors perdonin, però hi ha coses que francament....

FARFARELLO

En unes maniobres militars.

Dos soldats s'escabulleixen de la seva companyia i se'n van a geure a sota d'un arbre.

El capità passa per allí i els desperta.

—Què fan, vostès, aquí?

—Ja ho pot veure, capità. Fem el mort, perquè això sembli talment una batalla.

Els Deports

Els Campionats Atlètics de Catalunya (proves finals) celebrats diumenge en el camp del R. C. D. E., foren poc concorreguts de públic.

El nostre públic encara no hi *entra* en aquestes coses si no's procura una organització que desperti el seu interès, encara hi *entrarà* menys.

Diumenge a la tarde ens convençerem, de que encara estem als començos d'això del atletisme; i que els atletes, allò que se'n diu veritables atletes, o en tenim molt pocs o bé els que tenim no hi acudiren. Hi havia per allí el camp cada *pinta* desnarida, que feia fredat.

Com a atletes podem apuntar en Soler de Tarragona guanyador d'una pila de proves; en Massana, que no guanyà res i prengué part en tot; en Baonza i en Sanahuja, guanyadors ambdós dels salts de perxa; en Coll, guanyador dels 400 metres; en Calvet, guanyador dels 800 metres, l'Erra, guanyador dels 5000 metres; en García (un xic massa jove), guanyador dels 1500 metres; en Casas, (amb un esplèndid *paletot* que l'abrigava amplament) guanyador dels 100 i 200 metres i en Vidal, guanyador dels salts amb tanques. Tots aquests de Barcelona i perteneixents als Clubs *Barcelona* i *Pompeya*.

També se'ns demostrà l'amo en el disc, la xavalina i el pes, el suïç Uetwiller, qui no sabem si essent

estranger pot aspirar als Campionats catalans, emperò que's pot ben afirmar que en tirar aquestes *eines* no hi ha qui li passi la mà per la cara.

Hem relatat així a grans traços la festa atlètica de diumenge. Ara dugues paraules als organitzadors.

Els preguem que procurin tenir midat el camp abans de començar les proves, cosa que no'ls costaria res. Els preguem que no barregin les proves, sinó que procurin que les de salts, per exemple, se facin més depressa. I els preguem finalment, que no s'exhibeixin davant del públic en mànegues de camisa, berret de palla i elàstics, perquè abans que tot hi ha que cuidar la estètica i quin efecte volen que faci al públic aquesta indumentaria tan... diguem-ne casolana? Així es que els recomanem per quan hi tornin un altre vegada a fer jocs atlètics, tres coses: ordre, organització i estètica. Suposem que ja se'n hauràn convenut!

— A Sans i amb motiu de la festa major, jogaren un partit de foot-ball *estival* els Clubs *Barcelona* i *Español*.

Aquest darrer, feu un *goal* d'un penalty i el primer un altre *goal* molt ben marcat per en Garchitorena que és el fenomen de tanda.

Quan mancava mitja hora per a acabar el partit, per mor dels desacerts del *referée*, hi hagueren grans discussions i el públic invadí el camp impossibilitant l'acabament del partit.

En Grañé, que donava una Copa, ara la ha entregada al Comité de la Federació.

Molt fet home! Què'n faràn aquests senyors d'una altra Copa? Si encara tenen les Copes *Barcelona* i *Catalunya* de la temporada passada per jugar!

— Els nedadors no descansen.

Diumenge el nedador Arnau del *Atlètic*, dels banys Orientals, intentà la travessia *Barcelona-Badalona*, realitzant-la,

emperò degut al mal estat del mar, no pogué batre el *record* establert per en Claret.

Un altre dia serà!

— Finalment els de la vela del «Club de Mar» i «R. C. Nàutic», celebraren la darrera prova de la Copa «R. C. N.», guanyant-la el *Sageta*, del «Club de Mar», propietat patronejada pel nostre particular amic Ribas.

L'enhorabonal
I prou!

HIP

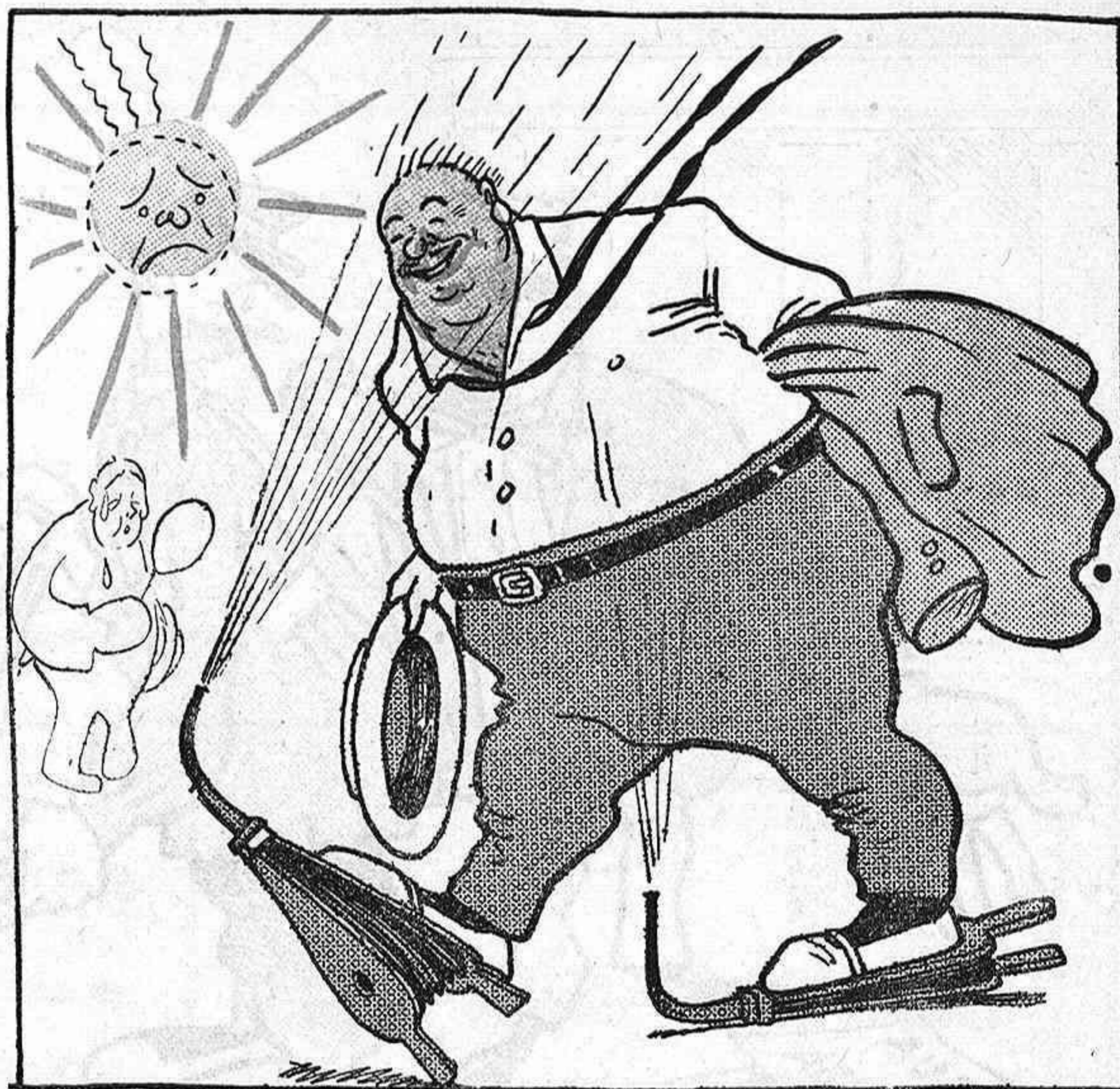
ESQUELLOTS

A Queralt faràn grans festes per la coronació de la Verge.

Hi va la l'Infanta Isabell

Amb aquest motiu el diputat del districte Sr. Farguell estava una mica preocupat per mor de trovar la *parella* per l'Infanta.

Finalment ha trobat una solució modesta i paternal, que's tota una galanteria: ja durà de bracet el seu fill.

INVENT SENSACIONAL

Les sabates ventiladores

I ara que parlem d'això de la Verge...

El nostre Ajuntament ha votat 500 pessetes per a enviar una representació de regidors a les citades festes de Queralt.

Ja'm penso quins seràn els agraciats: en Llanza i en Soler.

I seria graciós que'l poble lliberal de Barcelona pagués cent dures per a que aqueixos dos sargents del *requeté* s'anessin a divertir.

Queralt que't fum, si tindria gracial...

Qui és l'ultim?

En pocs dies tres declaracions més de guerra.

De Italia a Alemanya.

De Rumania a Austria.

De Alemanya a Rumania.

I ara vindran la de Rumania a Bulgaria i la de etc, etc.

Veiam, veiam si, com passa amb els que no prenen tanda a les fonts, quan voldrem omplir, ens faràn anar a la cua, o ens trencaràn el cantil!...

Una nova enfermetat que ataca a les criatures està fent veritables estragos als Estats Units.

Es una mena de paralisi repentina que en poques hores els mata.

Alabat sia Deu! *Angelitos al cielo*, que deia aquell.

Però aquí no cal que'ns alarmem, respecte als infants. Perque aquí ja no'ns en queden. Ademés, la nova enfermetat no podria competir amb la plaga que aquí tenim: la plaga dels pares descuidats, culpables de la major part de accidents de que són víctimes les criatures.

Llegim.

«El governador interí ha multat a la *Chelito*.»

No pot ésser.

¿Es possible que hi hagi una autoritat capaç de fer pagar a una senyora guapa pel fet de dedicar-se a l'ensenyança?

Ve't-aquí perquè el nostre és un país tan atrassat!

Ademés, aqueixa multa no es deu haver fet efectiva encara. Que vagi la *Chelito* al Govern civil. De vegades les coses, vistes i parlades...

Perquè... es lo que diu el senyor empresari: aixó no és pagar la multa; aixó és pagar l'*escot*.

El senyor Die i Mas no ha permès a la sugestionadora *Reynom* que treballi amb subjectes massa dèbils.

Naturalment.

Ell sab per experiència que aixó és cosa que fa patir molt a certs temperaments,

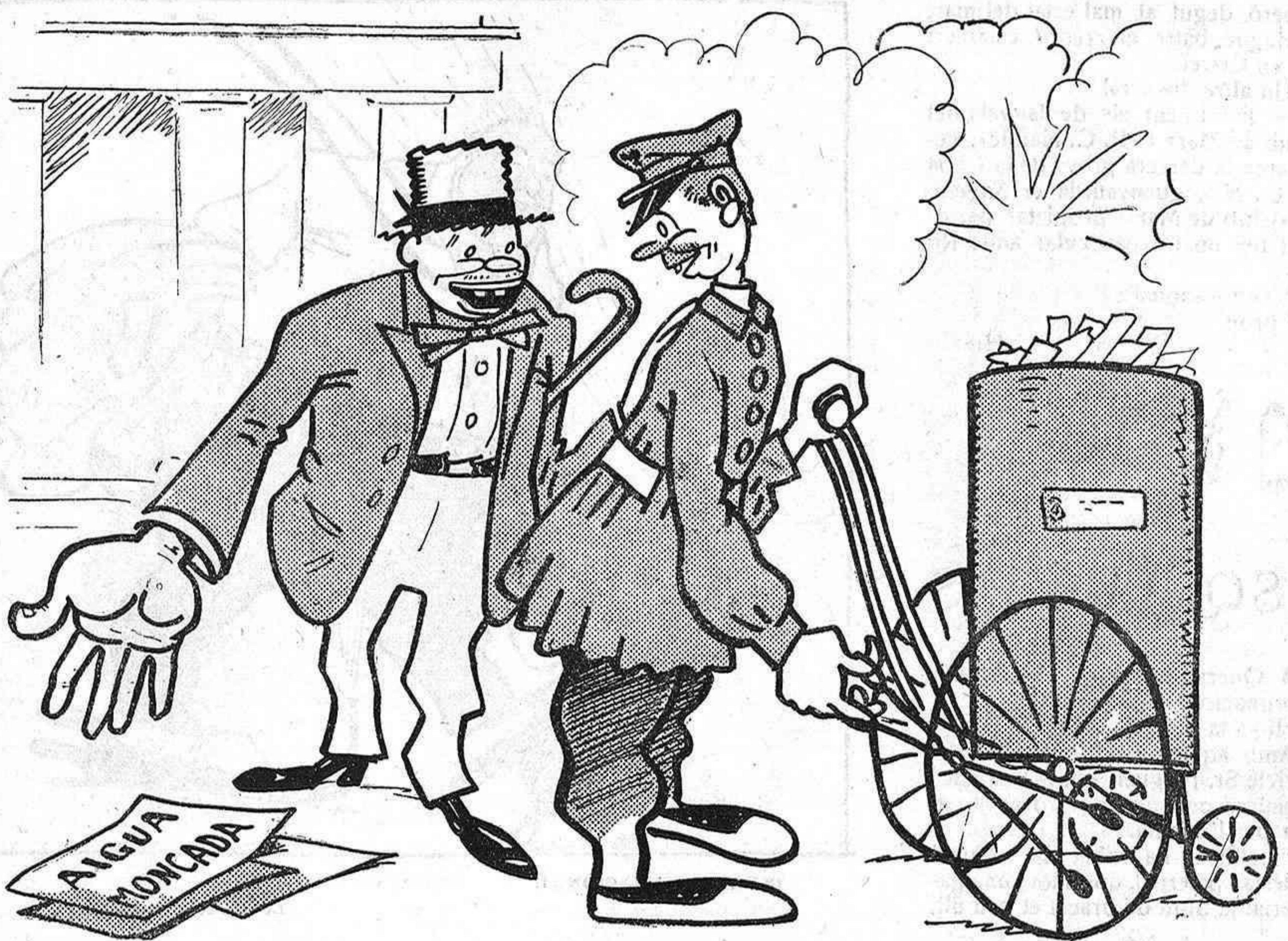
Observi's, sinó, la sugestió de que són víctimes les autoritats per part de certs beligerants.

Els diaris de Madrid ja tenen tela tallada per dies.

Un crim esgarrifós d'aquells que no més cauen de tant en tant; una segona edició d'allò de'n Jalón i el capità Sánchez:

Ja'ls convenia; d'ençà de la puja del paper, que totes les empreses periodístiques l'imploraven aqueix crim salvador, aqueix benèfic assassinat.

Demanaven: sang! sang! de la mateixa manera que els pagesos demanen aigua! aigua!...

LA PANERA DELS PAPERS

-Arreplega'l, noi, arreplega'l, que és ben inútil.

L'altre dia els veïns del carrer Mitjà de S. Pere varen escandalitzar a una dona tocada del bolet que s'entretenia en posar sal a les portes de les cases.

No n'hi ha per tant.

Són moltes les dones, a Barcelona, que van escampant sal pel carrer i ningú les escridaça.

Al contrari que els veïns, encare ens en alegrem.

Ha mort a Montevideo (Uruguay), on residia des de fa molts anys, el vell campió del Federalisme espanyol don Francisco Suñer i Capdevila.

Fou un metge eminent, un polític insigne i un bon fill de Catalunya.

Descansi en pau.

Ja se sab que per mor de la guerra tot s'ha encarit i que la vida se fa cada cop més difícil.

Però si no ho sapiguesim, ail ja fa dies ens en hauriem enterat pel cartell d'un saló d'espectacles.

Ja veuen quines coses! doncs si, vàrem llegir l'altre dia: *Beneficio del médico de este Salón.*

Home, francament! Fins ara s'havia fet als acomodadors i a les taquilleres. Però an aquet pas aviat els hi faràn an els arquitectes!

A Madrid han tingut crim sensacional, que la premsa ha agrait profundament.

Els redactors de *El Liberal en Barcelona* no saben com renegar d'una ciutat que no té cada estiu un crim sensacional.

Tant que prometia Barcelona!

Els alemanys havien dit que Rumania al entrar a la guerra se decantaria al costat on vegés segura la victòria.

Rumania ha entrat a la guerra al costat dels aliats.

Els germanòfils poden apuntar-se'n una altra.

Sembla que'ls alemanys han declarat que no els hi fa por el bloqueig per fam perquè precisament tenen molt nodrida l'existència de porcs...

¡Si no'ns diuen res més, això ja ho sabiem!

El Dia Gráfico està tot cofoi per que's pensa que no se celebrarà l'Exposició d'artistes francesos.

No's precipiti, home, no's precipiti, que li faràn tornar els quartos.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

OBRA NOVA

LA PATÚM

per ANTONI SANSAVADOR

Un tom en 8.ª

PESSETES 2

Listas Negras

publicadas por los Gobiernos de

Francia e Inglaterra

referentes al comercio de

España

Pesetas 0'50

Pesetas 0'50

La próxima semana aparecerá el
SUPLEMENTO NÚMERO 1
 de las Listas Negras

NUEVA EDICIÓN

La Ciudad de Barcelona**Guia LOP**

ITINERARIOS PRACTICOS CON LOS
 PLANOS DE BARCELONA, GENERAL
 Y CASCO ANTIGUO

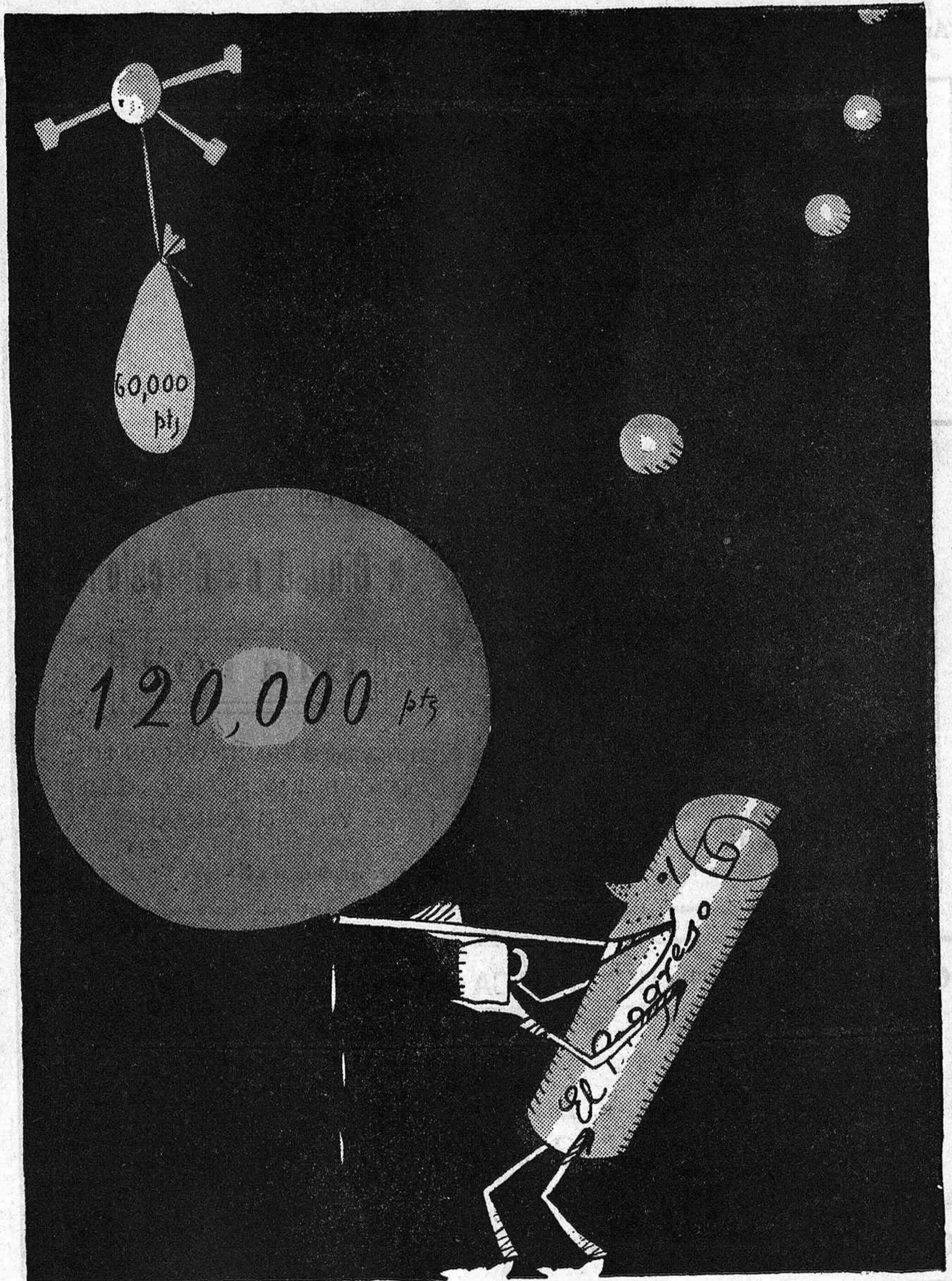
Un tomo encuadernado a la inglesa Ptas. 2'50

BIBLIOTECA SOPENAEnrique Larreta. **La Gloria de Don Ramiro** 1 tomoCarlos María Ocantos. **La Ginesa** 1 tomoMateo Alemán. **Guzmán de Alfarache** 2 tomos

Pesetas UNA cada tomo

Encuadernados en tela inglesa Pesetas 1'25

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

EL DESFALC DE LA MANCOMUNITAT

—Per bombolles de sabó,
ja ho sab en Prat de la Riba,
ningú té més inventiva
ni més *sans façon* que jo.